

На його рахунку на даний момент понад 70 фільмів з його участю, більш ніж у половині з яких, Джонні відіграв головні ролі (<https://kino-teatr.ua/uk/person/depp-johnny-445.phtml>).

Аналізуючи творчій досвід видатного актор Д.Д. можемо зазначити, що він вносить в сучасне кіномистецтво великий вклад граючи ролі. На мою думку, Джонні Депп як актор та його акторська гра дуже чітко підходить до розкриття поняття «гротеск». Багато видань вважають Джонні Деппа загально признаним майстром гротеску, абсурду та казки. Я, як його прихильний фанат, вважаю його дуже талановитим та безперечно професійним актором, яскравим представником таких жанрів всесвітнього кіномистецтва, як: драма, комедія, трилер та трагікомедія.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. Джонні Депп. Біографія. Фільмографія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Вікіпедія. Тім Бертон (Тімоті Вільям Бертон). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Гротеск – тайна в карикатуре. URL: <http://anysite.ru/publication/grotesk> (дата звернення: 20.04 2019).
4. Гротеск: от античных фресок до сказок Гофмана. URL: <https://postnauka.ru/talks/91199>
5. Інтерв'ю Тіма Бертона до видавництва popcornnews.ru. URL: <https://www.popcornnews.ru/>
6. Культура и культурология. Справочник. Гротеск. URL: <http://www.artap.ru/cult/grotesque.htm>
7. AFP. Агенство Франс Прес. Прямий текст від актора, до одного з інтерв'ю. URL: <https://ukr.segodnya.ua/lifestyle/showbiz/dzhonni-depp-priznalsya-chno-odnazhdy-chut-ne-umer-ot-peredozirovki-narkotikov-539104.html>
8. IMDb. Internet Movie Database. «21 Jump Street». URL: https://www.imdb.com/title/tt0092312/?ref_=nv_sr_3?ref_=nv_sr_3

Тупік В.О.

аспірант,

Київський університет імені Бориса Грінченка

СЮЖЕТНИЙ ЕКСЛІБРИС ЯК ПРОВІДНА ФОРМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО КНИЖКОВОГО ЗНАКУ

Ще з середини ХХ століття книжковий знак був об'єктом, що позначав власника певного книжкового видання або бібліотеки, проте починаючи з 1990-х років екслібрис стає предметом мистецтва. У зв'язку з тісним використанням технік друку, його відносять до графічного мініатюрного мистецтва, завдяки його невеликій формі. Разом з тим митці почали надавати більшу перевагу ідеї, змістовому наповненню, смислу та техніці виконання. Утилітарні функції відійшли на дальній план, а книжковий знак став предметом цікавості колекціонерів та мистецтвознавців.

Свою історію розвитку екслібрис розпочав з появою книги, а перші його форми представлені зразками, що передували його появі, проте не маючи чіткої

структури. Перші книжкові зібрання були великою розкішшю, у той час власниками перших бібліотек ставали вельможі. Саме для них створювались перші графічні мініатюри з метою вказати на приналежність їм книжок. Тому за звичай екслібриси представляли собою складні геральдичні зображення. Інколи відмінності між ними були досить незначними, так як певний герб лежав в основі великого роду, а власницький знак відображав певну його гілку.

Проте бажання власника мати особистий унікальний екслібрис потребувало від митців пошуку інших форм передачі вподобань та якостей того, кому він призначався. У першій половині XIX століття починають з'являтися перші сюжетні книжкові знаки. В основі яких увагу було приділено саме змістовному наповненню, ідеї, що вкладав майстер у свою роботу. У них своє віддзеркалення знайшли пейзажі, видатні персони, архітектурні будівлі та інші елементи, що мали на меті надати смислового значення твору.

Дана форма книжкового знака прийшла до вподоби художниками і вже починаючи з XX століття, сюжетний екслібрис набирає стрімких обертів у своєму розвитку, витіснивши у той же час популярний гербовий книжковий знак. Цей вид власницького знаку надав можливості більш глибоко підійти до його створення і на перший план починає виступати зв'язок власника безпосередньо з самим твором. Він зображує його внутрішній світ і відзначає хазяїна як особистість, маючи на меті розкрити вподобання. Тому великого значення при створенні художником екслібриса, відігравав і соціальний статус замовника, беручи до уваги його заможність, титул поряд із особистісними переживаннями.

В Україні також починаючи з початку XX століття, у мистецтві екслібриса важливу роль відігравала сюжетна складова, надалі отримавши свого подальшого розвитку серед вітчизняних майстрів. Окрасою мистецтва книжкового знаку даного періоду слід відзначити роботи таких майстрів українського мистецтва: М. Жука, В. Кричевського, О. Кульжицької, Г. Нарбути, О. Сахновської. У повоєнні роки розпочали свою діяльність такі графіки – О. Губарєв, С. Караффа-Корбут, В. Касіян, І. Крислач, Г. Малаков, В. Юрчишин та інші.

Поряд із тим своє відображення дана форма книжкового знаку знайшла й у сучасних митців. Серед них: Р. Агірба, М. Бондаренко, Р. Виговський, К. Калинович, А. Пугачевський, Г. Пугачевський, Б. Романов, С. Храпов та інші [2].

Тим не менш простежується безпосередній зв'язок книжкової ілюстрації і книги з самим екслібрисом, бо вони значною мірою вплинули на його формування. Завдяки своєму лаконічному смислового і художньому наповненню, мініатюрному розміру книжковий знак отримав статус окремого мистецького твору.

У свою чергу сюжетний екслібрис настільки став улюбленим серед графіків, що у ньому почали прослідковуватись окремі тематичні напрямлення. У зв'язку з його приналежністю до книжкового видання, та враховуючи окремі літературні смаки власників так і художників, вагому частку складають екслібриси присвячені авторам літературних творів. Завдяки тому, що

екслібрис поєднує у собі не лише графічне зображення, а й текстове наповнення, художники використовують влучні фрази письменників, строки поезій, афоризми тощо. Так само в основу книжкового знаку може бути покладено ілюстрацію. Поряд з тим враховуючи смаки літературних вподобань власників, з'явилися і окремі напрямлення екслібрисів присвячених конкретному письменнику або поету. Їх навіть створюють спеціально на відзначення певних важливих дат пов'язаних із конкретною персоною. Так вони навіть отримали свої назви: шевченкіана, франкіана, пушкініана, україніана, гоголіана та інші. Відповідно до їх найменування можна зрозуміти, кому вони присвячені.

Загалом не тільки митці літературної спадщини знайшли своє відображення у мистецтві екслібриса. Так наприклад, тематична зацікавленість графіка Г. Сергєєва, автора понад 600 книжкових знаків, досить широка. Проте у своїх роботах він відображає власне зацікавлення видатними діячами минулого. У його творах знайшли своє відображення образи: князя Данила Романовича, Б. Хмельницького, П. Дорошенка, І. Сірка тощо. Позначено місце у його роботах і українських митців: Г. Нарбути, С. Кончука, А. Петрицького, Т. Шевченка та багато інших. Поряд із зацікавленням до видатних діячів української історії, він звертався і до визначних світових особистостей: Г. Меркатора, А. Модільяні, Г. Сенкевича, Г. Пінзеля та інших [3].

Тематична направленість сюжетних екслібрисів дуже різноманітна. Не тільки видатні постаті знайшли своє місце у даному виді графіки, а й окремі міста стали об'єктом зображення у книжковому знаку. Серед них варто згадати Київ, Харків, Львів, Одесу та інші. Також відображення знайшли й інші сюжети в екслібрисі: космосу, спорту, міфології, історії тощо. Осмислюючи та віддзеркалюючи світ через призму власного сприйняття, художник передає не тільки власний естетичний досвід, а й відношення інших до себе і дійсності у цілому. Адже, мистецтво екслібриса дає змогу відобразити будь-які сфери життя людини, акцентуючи увагу на сюжетному наповненні.

Загалом завдяки своїй пластичності, можливості автору виразити не тільки вподобання того, кому присвячена книжкова мініатюра, а й втілити власні ідеї, дана форма здобула такої популярності серед художників. Адже, вона дає можливість для творчого самовираження та не має чітких кордонів польоту фантазії. Тому екслібрис із сюжетним наповненням став більше ніж просто власницьким знаком, він завдяки художній мові розповідає історії, маючи у своїй основі глибоке смислове значення.

Список використаних джерел:

1. Гетманский Е. Книжные знаки Российской империи. Вензелевый, сюжетный и шрифтовой экслибрис. Suzhdenia. 2014. Вып. 6.
2. Нестеренко П. Історія Українського екслібриса: наук. вид. Київ: Темпора, 2016. 360 с.
3. Нестеренко П. Екслібрис – улюблений жанр Георгія Сергєєва. URL: <https://familytimes.com.ua/mystectvo/ekslibris-ulyublenyy-zhanr-georgiya-sergyeyeva> (дата звернення: 21.05.2019).
4. Сафонова Т. Багатогранність мистецтва екслібриса. Молодий вчений. 2016. Вип. 4(31). С. 678–681.